

Un medicament tortosí a les trinxeres

L'historiador de Gandesa Anton Monner recupera de l'oblit la història del Linitul, un medicament usat a la batalla de l'Ebre impulsat per un insigne oftalmòleg tortosí amic de Picasso

El cronista de Gandesa Anton Monner mostra l'envàs de Linitul descobert a les trinxeres.
Foto: Joan Revillas

En una antiga trinxera republicana del front de la batalla de l'Ebre un col·leccionista d'objectes bèl·lics va descobrir un envàs metàl·lic, gran i de color gris, d'un medicament de nom Linitul. El seu interior havia contingut vint gases de cotó impregnades d'un medicament per a una millor supuració de les ferides, cremades o úlceres.

L'envàs, com molts altres objectes recollits durant anys de l'antic camp de batalla, va acabar formant part de la col·lecció del museu del Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre, a Gandesa. En una vitrina del museu ha passat anys, aparentment desaparebuda, fins que la història que amagava ha estat descoberta quasi de casualitat.

En una visita al museu, el president fundador de la institució i cronista de Gandesa, Anton Monner, va mostrar les peces de la col·lecció a un grup de polítics, entre ells l'alcalde de Prat de Comte, Joan Josep Malràs.

Immediatament aquest va identificar el medicament i va donar detalls personals del seu fabricant, el laboratori 'Verges & Oliveres SA' de Tortosa, que operaven amb el nom comercial de GEVE. Monner va rebre l'encàrrec d'investigar la història del medicament i la dels seus fabricants per la seva vinculació amb les Terres de l'Ebre amb l'objectiu d'incorporar el relat a la visita del museu.

La sorpresa ha estat majúscula. Antoni Oliveres i Franquet va néixer el 19 de setembre de 1877. El seu pare era llibreter i conreava sovint l'art de lletres en tertúlies literàries a la seva llibreria tortosina. El jove Oliveres va estudiar medicina a la Universitat de Barcelona i va rebre el títol de doctor el 1901 amb la màxima qualificació acadèmica.

En aquells anys, molts colons del delta de l'Ebre patien gravíssims problemes oculars per la infestació dels mosquits, fet que Monner creu que va portar Oliveres a interessar-se per l'oftalmologia. S'hi va especialitzar a París, on va conèixer Picasso, Santiago Rusiñol i Ramon Casas, amb qui va participar en les famoses tertúlies als cafès de Montmartre.

Amb el també tortosí Gerard Vergés Zaragoza fundà el 1909 el Laboratorio Quimioterápico del Ebro, Vergé & Oliveres SA. Inicialment elaboraren unes pastilles contra la tos conegudes com les 'Tosiletas', però són també coneguts per l'Oli de Fetge de Bacallà, les píndoles de calci per als malalts de tuberculosi i les pomades infantils. Bona part d'aquests productes es comercialitzaven amb el nom de GEVE i posteriorment BAMA-GEVE.

Mentrestant, viatjava sovint a París per renovar i millorar els coneixements que anava descobrir i participava amb els serveis mèdics de l'Exèrcit francès durant la Primera Guerra Mundial guarint malalts amb cremades als ulls i al cos pels gasos tòxics llençats per les tropes alemanyes. D'aquesta experiència i gràcies als seus coneixements, relata Monner, va sorgir la iniciativa de comercialitzar el Linitul a partir del 1923.

Durant la Guerra Civil, Oliveres continuà atenent malalts a la seva clínica, alhora que, també, assistia a l'Hospital de Tortosa per atendre els soldats amb afeccions oculars, fins que, a causa dels bombardeigs que va patir Tortosa, es desplaçà amb la seva família a Saragossa, on començà a treballar en un hospital.

Fàrmac en vigor

De manera paral·lela, el Linitul és utilitzat a les trinxeres i hospitals de campanya per guarir milers de soldats ferits afectats per cremades derivades de les explosions de les bombes i dels obusos d'artilleria. També es va usar durant la Segona Guerra Mundial gràcies a la seva eficàcia provada i avui, modificat i millorat, es continua utilitzant als hospitals per al tractament de ferides i cremades. Amb el pas de les dècades, el laboratori va passar a ser propietat compartida dels néts dels fundadors, el doctor en farmàcia i poeta tortosí Gerard Vergés i el també doctor en farmàcia i alcalde de Tortosa entre 1979 i 1995, Vicent Beguer.

Monner ha completat la recerca amb l'elaboració de dos panells expositius que penjarà a les parets del museu al costat del valuós envàs en un acte on es convidarà als descendents d'Oliveres i Vergés, representants de la Diputació, de l'Ajuntament de Tortosa i del Col·legi de Metges de Catalunya. Un organisme, per cert, que ha incorporat el perfil d'Oliveres a la Galeria de Metges Catalans Il·lustres.